

PROVINCIE FLEVOLAND

Najaarsnota 2020

Bijlage: Coronamaatregelen- en investeringspakket

Coronamaatregelen- en investeringspakket 2021-2022 met een doorkijk naar 2025

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	5
2.	Opzet Coronamaatregelen- en investeringspakket.....	6
	Rol provincie	7
	Fasering coronamaatregelen en -investeringen	7
	Noodfonds	8
	Middellange en lange termijn	8
	Vervolgproces	9
3.	Coronaherstel	10
	Voorgestelde maatregelen.....	10
	Economie	11
	Openbaar Vervoer/Mobiliteit	13
	Cultuur	15
	Verduurzaming.....	16
	Sport.....	17
	Recreatie & Toerisme	18
	Krachtige Samenleving	20
	Voedsel in de korte keten.....	21
	Infrastructuur	23
	Duurzame Energie.....	24

1. Inleiding

De provincie Flevoland dankt haar bestaan aan twee grote crises: de watersnoodramp van 1916 en de voedselschaarste ten gevolge van de Eerste Wereldoorlog. Maar ook de woningnood in de jaren '70 gaf Flevoland een belangrijke groei-impuls. Het resultaat daarvan is een uniek gebied, als 'tuin' van de noordelijke randstad. Een gebied met innovatieve landbouw, duurzame energie, uitgestrekte water- en natuurgebieden en ruim opgezette steden en dorpen.

Begin 2020 diende zich een nieuwe crisis aan: de coronacrisis. Door de stevige vervlechting met de Metropoolregio Amsterdam zal de werkloosheid ook in Flevoland sterk toenemen, met alle sociaaleconomische gevolgen van dien. Door de sociaaleconomische positie van de Flevolander wordt Flevoland flink getroffen door de coronacrisis. De verschillen tussen arm en rijk worden groter. Ook de recreatiesector en cultuursector worden, net als elders in Nederland, zwaar getroffen door de coronamaatregelen.

De coronacrisis in Flevoland - Trends en ontwikkelingen

De Flevolandse economie wordt zoals verwacht hard geraakt: in Q2 2020 kromp het Bruto Regionaal Product met -8% tot -6% ten opzichte van vorig jaar¹. Hoewel dit een grote impact heeft en de schade groot is, is in vergelijking met veel andere provincies de schade relatief beperkt. Op de arbeidsmarkt heeft de coronacrisis tot dusver een enorme impact gehad, en de arbeidsmarkt drastisch veranderd. Het aantal WW-uitkeringen in Flevoland is met zo'n 30% gestegen ten opzichte van vorig jaar². Dit is hoger dan het Nederlands gemiddelde. Vooral personen met een flexibel contract verloren hun baan, waaronder veel jongeren. Zij komen voornamelijk uit sectoren als de horeca, verkoop, uitzendbranche, schoonmaak en transport en logistiek. Ondanks deze ontwikkelingen zijn er in bepaalde sectoren nog steeds moeilijk vervulbare vacatures, vooral in de zorg, het onderwijs en in de bouw.

Het feit dat het BRP in Flevoland minder is gekrompen dan in veel andere regio's, maar dat de werkloosheid wel harder is gestegen dan gemiddeld kan mogelijk verklaard worden vanuit het feit dat relatief veel Flevolandse buiten de provincie werken, bijvoorbeeld in Groot-Amsterdam. In deze regio, in het bijzonder Haarlemmermeer, is de krimp van het BRP erg groot geweest tot nu toe³.

Vooruitblik

Qua faillissementen is er nog geen duidelijke toename zichtbaar, maar de verwachting is dat deze nog gaat komen⁴. Sectoren als de industrie en bouw hebben tot nu toe kunnen teren op orderportefeuilles van vóór corona. Bovendien hebben overheidsmaatregelen een dempend effect gehad op het aantal faillissementen en de toename van de werkloosheid. Vooruitkijkend verwacht het Centraal Planbureau voor Nederland in haar basisraming weer groei vanaf het derde kwartaal, maar komt 2020 door de harde klappen in het eerste half jaar desondanks uit op een krimp van 5%⁵. Dit wordt gevolgd door 3% groei in 2021. De werkloosheid loopt op richting 7% in 2021. In deze basisraming wordt er echter vanuit gegaan dat er géén tweede golf besmettingen komt, met bijbehorende grootschalige maatregelen. Mocht deze er wel komen, dan zijn de gevolgen logischerwijs ingrijpender: In zo'n scenario krimpt de economie ook in 2021 en loopt de werkloosheid op tot 10%.

Toch zijn er ook lichtpuntjes: Flevoland kent over het algemeen relatief grotere woningen, ruim opgezette wijken, en het altijd nabije groen⁶. Dit werd al gewaardeerd (zie rapport Verslag gebiedsprocessen Het verhaal van Flevoland), maar sinds het thuiswerken en verblijven en recreëren om en nabij de woning is dit iets dat mensen in Nederland nog meer zijn gaan waarderen.⁷ Het overzichtelijke politiek-bestuurlijke veld in Flevoland maakt het bovendien mogelijk om snel van elkaar te weten wat er nodig is om elkaar aan te vullen.

Voor meer achtergrond, context en nuances:

- De drie verdiepende economische impactanalyses: <https://www.flevoland.nl/dossiers/coronacrisis/economische-impactanalyse>
- De diverse Corona Impact Monitors: <https://www.flevoland.nl/dossiers/coronacrisis/covid-19-impact-monitor>
- Bronnen in voetnoten 1-5

¹ CBS (2020), <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/34/grootste-economische-krimp-eerste-halfjaar-2020-in-haarlemmermeer>

² UWV (2020), <https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/images/Regionale%20nieuwsflits%20arbeidsmarkt%20Flevoland.pdf>

³ CBS (2020), <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/34/grootste-economische-krimp-eerste-halfjaar-2020-in-haarlemmermeer>

⁴ Provincie Flevoland (2020), Corona Impact Monitor 25 augustus

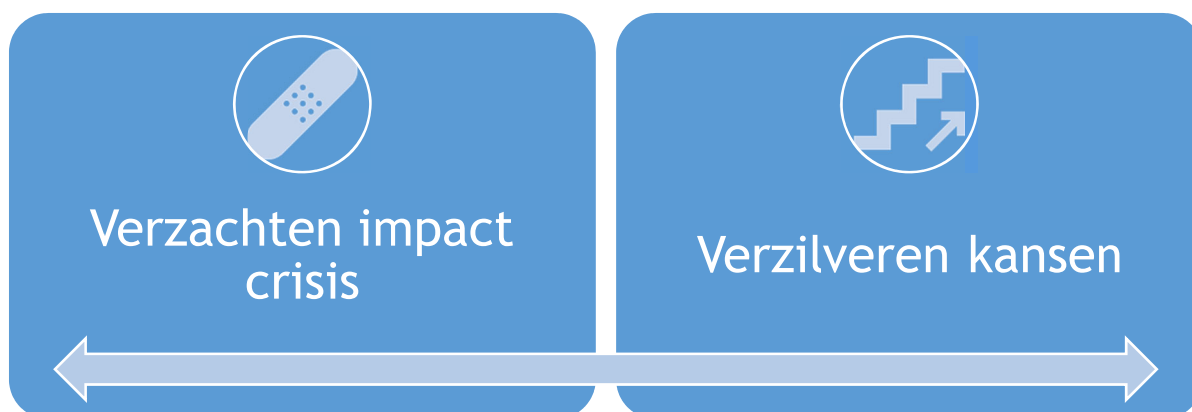
⁵ CPB (2020), <https://www.cpb.nl/augustusraming-2020-2021>

⁶ Rapport Louter (#1916625): Woon aantrekkelijkheid (par. 3.6). Op de ranglijst van woon aantrekkelijkheid neemt Flevoland in de ranglijst van Bureau Louter/Elsevier positie 29 in van 46 regio's. Naar verschillende aspecten onderscheiden bestaan er echter grote verschillen. Zo scoort Flevoland op natuurlijke omgeving op de zesde plaats!

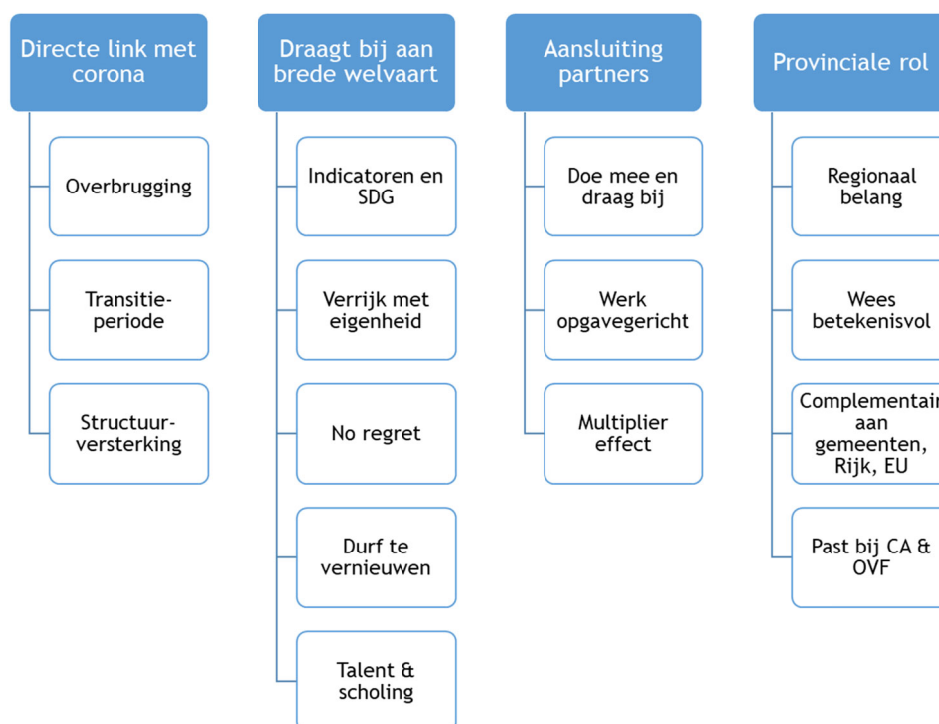
⁷ Bron: <https://www.funda.nl/voormakelaars/artikel/veranderende-woonwensen-tijdens-de-coronacrisis/>

2. Opzet Coronamaatregelen- en investeringspakket

De afgelopen maanden is geïnventariseerd welke impact de coronacrisis op de verschillende domeinen heeft en het effect van de coronacrisis op Flevoland. Er is gekeken naar het effect van deze coronacrisis op de provinciale activiteiten en resultaten/inzet in het jaar 2020 en/of verder en het effect op de aan de provincie verbonden en gesubsidieerde instellingen. Vervolgens is nagegaan of de inzet anders moet worden gericht om de herstart te ondersteunen/faciliteren. Daarbij is niet alleen gekeken naar de (negatieve) effecten van de coronacrisis, maar ook nadrukkelijk naar de vraag welke kansen zich nu voordoen en welke nieuwe inzichten voet aan de grond hebben gekregen. In twee dialoogbijeenkomsten hebben Provinciale Staten en het college samen nagedacht over deze crisis en de gevolgen er van voor Flevoland. Welke positie neemt de provincie in en welke aanpak kunnen we het beste kiezen om te herstellen van een crisis, die bovendien nog niet voorbij is?

In de voorbereiding van de maatregelen zijn onderstaande elementen als afweging gebruikt voor de voorstellen.

Rol provincie

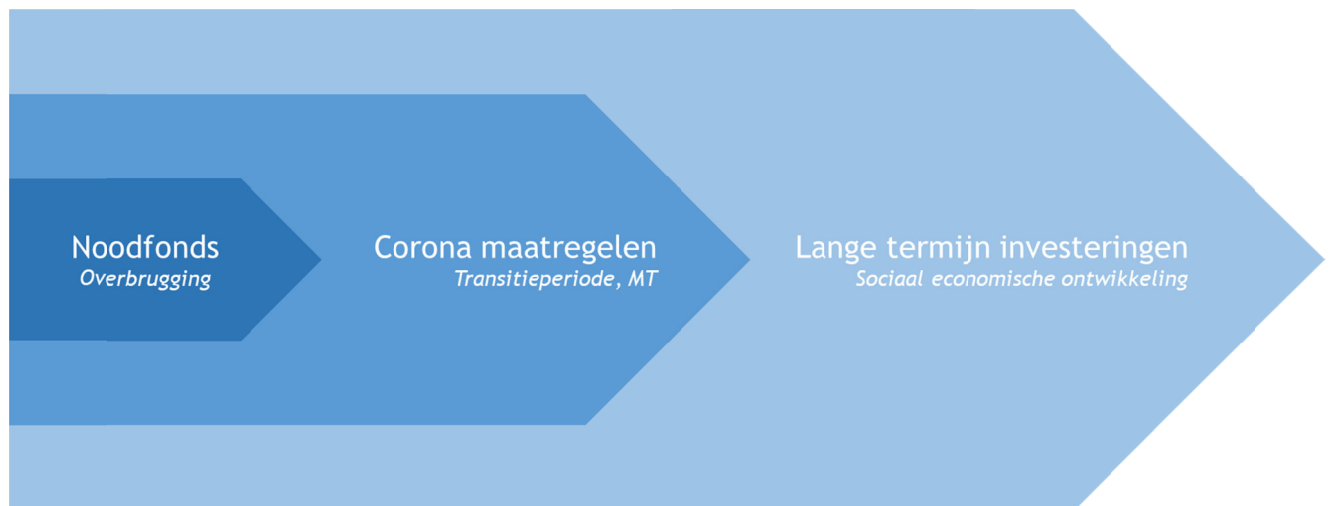
De rol van de provincie ligt met name in de herstelfase van de coronacrisis. Hoe kan de provincie de schade beperken en de crisis misschien zelfs ombuigen naar een kans of versnelling. Hierin kan de provincie zich onderscheiden en op inzetten. De toegevoegde waarde van de provincie zit onder andere in:

- Signaleren, monitoren en analyseren
- Structuurversterkende maatregelen nemen die er op zijn gericht om de samenleving weerbaar te maken en tegenvallers te kunnen opvangen.
- Lobby/belangenbehartiging
- Verbinden en complementariteit
- Bewustwording, bijvoorbeeld in verband met ondermijning (bedrijven in zwaar weer), communicatie
- Toezicht, met name financieel toezicht op gemeentefinanciën

Fasering coronamaatregelen en -investeringen

We maken een onderscheid in de drie fasen/horizonnen van maatregelen:

- a) Noodfonds: voor korte termijn maatregelen als tegemoetkoming voor schade of als een overbrugging. Dit fonds is al ingesteld en bijna uitgeput.
- b) Coronamaatregelen: ondersteuning om de impact van de crisis te verzachten, en als transitie naar herstel
- c) Lange termijn investeringen: om een duurzaam herstel en versnelling te realiseren en kansen te verzilveren.

Noodfonds

Op 27 mei 2020 diende Provinciale Staten een motie in waarin zij Gedeputeerde Staten hebben opgedragen een Noodfonds van 4 miljoen euro vrij te maken om maatregelen te treffen in het kader van de coronacrisis voor de korte termijn. De motie veronderstelde het volgende:

“Provinciale Staten dragen het college op

- 1. Om een budget (Noodfonds Corona) van maximaal 4 miljoen euro vrij te maken t.b.v. urgente maatregelen in het corona dossier die complementair zijn aan de maatregelen vanuit het Rijk, Provincie en Gemeenten;*
- 2. Dekking hiervoor te vinden in de algemene reserve;*
- 3. Het college te mandateren om corona gerelateerde maatregelen te nemen die en/of:*
 - urgent en direct noodzakelijk zijn;*
 - direct cofinanciering genereren;*
 - een multiplier effect hebben;*
- 4. Provinciale Staten schriftelijk te informeren over de voorgenomen corona gerelateerde maatregelen;*
- 5. Bij de najaarsnota verantwoording af te leggen over de eventuele uitgaven uit het budget dat onder 1 is genoemd en dit te betrekken bij de toegezegde middellange en lange termijn aanpak.”*

In het schema hieronder is gecomprimeerd weergegeven hoe dit noodfonds tot nu toe besteed is.

Voorstellen die beslag leggen op het Coronafonds

	Budget	Programma
Coronafonds	€ 4.000	dekking t.l.v. algemene reserve
<u>Genomen besluiten</u>		
Gastvrijheidssector Flevoland	€ 400	Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving
Bijdrage Flevolands scholingsfonds	€ 1.000	Economie
Afdekking Corona overbruggingslening Horizon	€ 375	Economie
Ondersteuning culturele infrastructuur	€ 965	Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving
Extra inzet vrijetijdssector	€ 100	
restant	€ 1.160	

Bedragen x € 1.000

Middellange en lange termijn

De lange termijn investeringen zijn moeilijker te voorzien, omdat er nog veel onduidelijkheid is over hoe de crisis verder gaat en welke impact te verwachten is. Wel kan het verzilveren van kansen versneld worden door voorwaarden te verbinden aan financiering vanuit het coronamaatregelenpakket. Dit zorgt ervoor dat de maatregelen een integraal karakter krijgen en is nodig om ervoor te zorgen dan de provincie sterker uit deze crisis komt.

Hieronder een totaal plaatje van de mogelijke maatregelen en een ruwe schatting van de benodigde bedragen.

Maatregelen & investeringen 2021-2022	Uitgaven
Economische onderwerpen (Human Capital Agenda en Financiering)	€2.800.000
Openbaar vervoer/mobiliteit	€2.250.000
Cultuur	
- Matchingsregeling voortzetten	€1.000.000
- Transitie culturele instellingen	€ 50.000
Verduurzaming	
- Subsidieregeling groene daken	€ 500.000
Sport	
- Coronaproof sport en beweegpiramide	€ 300.000
Krachtige samenleving	
- WEL in Flevoland, eenzaamheid en vitaliteit	€ 200.000
Recreatie en toerisme	pm
Landbouw Meerdere smaken	pm
- Voedsel in de korte keten	
Infra	pm
Duurzame energie	pm
Totalen	€7.100.000

De maatregelen die de provincie heeft geformuleerd zijn in lijn met de afspraken die in dit kader gemaakt zijn in het IPO, zie daarvoor ook het Herstelplan Regionale Economie.⁸

Voor een aantal andere onderwerpen zal bij het opstellen van de perspectiefnota in 2021 gekeken worden wat daar mogelijk aan maatregelen nodig is.

Vervolgproces

In het volgende hoofdstuk leest u de voorgestelde maatregelen op basis van inventarisatie rondom thema's waar de impact van de coronacrisis aanwezig is. Nog steeds overheerst onduidelijkheid als het gaat over de uiteindelijke impact van de coronacrisis en hoe daar het beste op ingespeeld kan worden. We zijn al een stuk verder dan voor de zomer, maar verkeren nog steeds in de mist. De voorstellen in het volgende hoofdstuk zijn tot stand gekomen op basis van de informatie die er nu is, maar zijn geen kant en klare maatregelen. Een aantal van de voorstellen is nog PM.

De komende maanden zal verdere invulling gegeven moeten worden om de maatregelen voldoende concreet en impactvol te laten zijn. Daarbij blijft continu gekeken worden naar de behoefte die er is vanuit onze partners. Ook blijven we nieuwe informatie hier een plek in geven. Het kan dus zo zijn dat een voorstel afvalt, of dat er iets bij komt. De verschillende thema's zullen de komende maanden meer onderzoek en uitwerking krijgen en daarmee concreter en gericht gemaakt worden. Waar dat tegen die tijd aan de orde is zullen we bij u terugkomen met verdere uitwerking en dekkingsvoorstellen bij de perspectiefnota 2021-2025.

⁸ IPO Herstel Regionale Economie na Covid-19 lockdown periode, <https://presspage-production-content.s3.amazonaws.com/uploads/2263/ipo-herstelplanregionaleeconomie-v2.pdf?10000>

3. Coronaherstel

De coronacrisis heeft een grote impact op de economie en samenleving. Maar er ontstaan ook kansen en nieuwe inzichten en kansen. Het gaat dan onder andere om:

- digitalisering, andere manieren van werken;
- zorg, onderwijs en dienstverlening op afstand;
- toepassing van nieuwe technieken in mobiliteit en logistiek (MITC), maritiem (ROC), landbouw etc.;
- scholing naar (nieuwe) banen die voortkomen uit de energietransitie, duurzaam bouwen, digitalisering en circulaire economie;
- blijvende modal shift van OV naar fiets;
- vergroten van de mogelijkheden om recreëren nabij de woning/beweegvriendelijke omgeving mogelijk maken (zwemwater, aanlegsteigers, fiets- vaarroutes, fietsnetwerk, sportvissers ...);
- herwaardering van Nederland als recreatieve en toeristische bestemming: bij recreatie en toerisme meer de focus leggen op de binnenlandse markt;
- de vergrote vraag naar lokaal geproduceerd voedsel is een kans om aandacht te geven aan de kwaliteiten van het Flevolandse voedsel en het Flevolandse voedselsysteem;
- in de cultuursector is er sprake van dat zaken ‘opnieuw worden uitgevonden’, COVID dwingt om vanuit een heel ander perspectief te kijken.

Voorgestelde maatregelen

De provincie kan in aanvulling op maatregelen vanuit EU en rijk op een aantal specifieke domeinen aanvullende inspanningen leveren om de regionale economie in 2021 te stimuleren en negatieve effecten op de samenleving tegen te gaan. Samen met de Metropoolregio Amsterdam wordt ook gewerkt aan een herstelplan. Op dit moment zijn voor de provincie de volgende concrete voorstellen aan de orde, waarbij deze voorstellen op basis van besluitvorming door Provinciale Staten verder uitgewerkt en uitgevoerd zullen worden. De onderstaande voorgestelde maatregelen passen binnen het bovengenoemde afwegingskader van p. 4. Ze hebben een directe link met de coronacrisis en ze dragen bij aan de brede welvaartsdoelen. De provincie voert samen met andere partners de voorgestelde maatregelen uit. Tot slot zijn de maatregelen complementair aan andere maatregelen, zoals die van het rijk en EU en passen de maatregelen in het Coalitieakkoord.

Economie

Het betreft hier nieuwe instrumenten die inspelen op behoeften die vanuit de verschillende doelgroepen (ondernemers, arbeidsmarkt, onderwijs) worden aangegeven. Per programmalijn is aangegeven welke behoeften, voor zover bekend, er zijn vanuit de markt zien (o.b.v. onderzoeken, ondernemerspanel, etc.). Daarnaast zijn maatregelen benoemd die kunnen bijdragen om in die behoefte te voorzien. Hierbij is steeds gekeken naar welke gaten er in het instrumentarium zichtbaar zijn geworden waar de noodmaatregelen vanuit het Rijk en het provinciale bestaande economische instrumentarium niet in voorzien.

a. Financiering & Support

Voor deze programmalijn wordt vooral gekeken naar de financierings- en supportbehoefte bij ondernemers in Flevoland waar de noodmaatregelen vanuit het Rijk en het huidige economische instrumentarium van de provincie niet in voorziet. Het betreft vooral naar de middellange termijn (2021 - 2022). Voor de langere termijn is vooral een behoefte om in te zetten op een aantal clusters/sectoren waarin Flevoland zich wil profileren, m.n. de zogenaamde Smart Areas (mobiliteit/MITC), AgriFood, maritiem, maakindustrie/HTSM en logistiek) waarbij digitalisering, circulaire economie en duurzaamheid/duurzame energie als doorsnijdende thema's gelden. Dat betekent dat alle voorstellen hieronder een focus op deze gebieden moeten krijgen, zodat de middellange termijnmaatregelen passen bij de lange termijn transitie die Flevoland naar een weerbaarder ecosysteem. Uiteraard zullen de grote opgaven waar de provincie voor staat hierin worden meegenomen, zoals bijvoorbeeld het 100.000+ woningplan en de MRA Verstedelijkingsstrategie. De verwachting is dat bedrijven gedurende langere tijd moeite zullen hebben om financiering aan te boren in deze crisistijd. Signalen uit de markt geven aan dat er vooral een sterke behoefte is aan financieringsmiddelen die relatief snel beschikbaar zijn en door ondernemers snel ingezet kunnen worden om een effect te creëren. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan de volgende type maatregelen:

- Maatregelen die bedrijvigheid bij start-ups en scale-ups stimuleren, vooral om innovaties tot een proof-of-concept fase te brengen. Hierbij kan gedacht worden aan een combinatie van inkomensondersteuning en een converteerbare lening, waarmee deze kwetsbare groep ondernemers de stap kunnen maken naar bestaand instrumentarium. Deze innovatieve ondernemers zijn de groeibedrijven van de toekomst en het vullen van de regionale innovatiefunnel is van cruciaal belang voor groei van deze bedrijven en de Flevolandse economie. Vooral in crisistijd zijn banken en andere financiers huiverig om in te stappen in deze hele vroege fase financiering en ligt er een taak weggelegd voor de regionale overheden om dit te doen, vanuit regionale kennis. Financieringsvraag: €850.000 - 950.000 voor 2 jaar.
- Innovatiesubsidie die ondernemers stimuleert om juist in deze crisistijd te gaan investeren. Waarbij de subsidie omgezet wordt in een lening indien de innovatie binnen 2 - 3 jaar een positieve cashflow oplevert. Deze maatregel kan bijv. worden ingezet op innovatieprojecten die bijdragen aan vergroening/verduurzaming van de Flevolandse economie en die bijv. een grotere toepasbaarheid hebben dan alleen de eigen onderneming. Financieringsvraag: €800.000 - 1.000.000 voor 2 jaar.
- Tijdelijk uitbreiding van de capaciteit van de Groeimakelaar en Business Development activiteiten van Horizon. Hiermee wordt het mogelijk om te voorzien in de toenemende vraag van ondernemers in crisistijd naar ondersteuning op o.a. het gebied van business case ontwikkeling, financiering en (om)scholing/training. Vanwege het tijdelijke crisiskarakter en om snel impact te kunnen genereren is het wenselijk dat Horizon hier professionals voor inhuurt die reeds brede ervaring hebben op deze terreinen. Financieringsvraag: €400.000 (2 full time FTE/jaar voor periode 2 jaar)

b. Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt

Veel ZZP-ers en werknemers met tijdelijke contracten hebben de afgelopen maanden hun baan verloren. Uit de cijfers van het UWV blijkt dat de ook verhoudingsgewijs veel jongeren onder de 27 jaar in Flevoland hun baan verloren hebben. De verwachting voor het derde en vierde kwartaal 2020 is dat, ondanks de crisismaatregelen vanuit het Rijk, nog meer mensen hun baan zullen verliezen. Ook zullen meer mensen instromen in de bijstand. Daarnaast heeft de crisis ook gevolgen voor stageplaatsen en praktijk(ervarings)plaatsen. Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) heeft voor Flevoland berekend dat er het komende studiejaar minimaal zo'n 100 stageplaatsen te weinig zijn voor mbo-studenten. Om in te spelen op deze ontwikkelingen kunnen de volgende maatregelen genomen worden:

- MKB-deal
Het kleine MKB (2-10 werknemers) ondersteunen bij al hun vraagstukken en specifiek hun vraagstukken in het kader van de crisis (variërend van HRM, financiën tot digitalisering). De huidige accountmanagers (werkgeversdienstverlening) van de deelnemende partners worden hiervoor geschoold en ingezet eventueel in combinatie met nieuw te werven adviseurs. Benodigd budget is € 400.000
- Taskforce digitalisering (klein) MKB
Kleine MKB-ers ondersteunen bij het digitaliseren/digitaliseringsvraagstukken.
De ontwikkelingen op het gebied van ICT/technologie gaan razendsnel en ondernemers en personeel moeten hierin mee kunnen. Ondernemers kunnen m.b.v. vouchers ICT-studenten (hbo/mbo) inzetten voor hun digitaliseringsvraagstukken. Benodigd budget is €75.000
- Organiseren stageplekken, werkervaringsplaatsen, onderzoekopdrachten en begeleiding.

Door de huidige crisis kunnen veel studenten geen stage lopen en ook is het aantal (onderzoeks)opdrachten afgenomen. Ook voor werkzoekenden zullen er voldoende werkervaringsplekken moeten zijn. Er moet actief overleg plaatsvinden met werkgevers/organisatie om voldoende (groeps)plekken te genereren en begeleiding. Hier is extra menskracht voor nodig, waar de provincie ook (deels) aan bij zou kunnen dragen. Benodigd budget is €50.000

c. Internationalisering

Het bestaande/reeds gecommiteerde instrumentarium voldoet aan de post-coronaherstelbehoefte. Er zijn geen additionele middelen nodig.

d. (ondernemers) Cultuur

Het bestaande/reeds gecommiteerde instrumentarium voldoet aan de post-coronaherstelbehoefte. Er zijn geen additionele middelen nodig.

Afwegingskader Maatregel Economie

- Directe link met corona: de verwachting is dat bedrijven gedurende langere tijd moeite zullen hebben om financiering aan te boren in deze crisistijd
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: scholing, verantwoorde consumptie en productie, kwaliteitsonderwijs, klimaatactie, waardig werk en economische groei, duurzame steden en gemeenschappen
- Samen met partners: het bedrijfsleven (o.a. MKB'ers en innovatieve bedrijven) en Horizon speelt een belangrijke rol bij deze maatregelen
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Openbaar Vervoer/Mobiliteit

Provincie Flevoland stuurt de OV-concessie IJsselmond aan. De gemeenten Almere en Lelystad zijn zelf (financieel) verantwoordelijk voor hun stadsconcessies. Provincie Flevoland draagt het risico op het stijgen of dalen van de reizigersopbrengsten en vergoedt aan Connexxion een vast tarief voor gereden dienstregelingen (DRU's). Vanwege de reizigersterugval is besloten om de dienstregeling in Flevoland, ingaande 30 maart, wat af te bouwen. Alle kernen in Flevoland zijn wel bereikbaar gebleven.

Ondertussen spraken de vervoerders en decentrale overheden met het rijk over de ontstane situatie en de grote financiële schade door het wegvallen van de reizigersopbrengsten. Dit heeft geleid tot de volgende afspraken:

- vanaf 1 juni is de dienstregeling weer als gebruikelijk;
- een mondkapje in het OV is verplicht;
- de provincies betalen aan hun vervoerders de uren die niet gereden zijn door de coronacrisis;
- het rijk geeft een beschikbaarheidsvergoeding van 93% of 95%.

In de afgelopen periode zijn steeds meer beperkende maatregelen opgeheven, zo zijn de scholen weer opengestaan. Ook de boodschap is gewijzigd: het OV is weer 'open' maar mijd drukke tijdstippen.

Effect Corona - OV 2020

In tabel 1 staat het aantal instappers in de concessie IJsselmond - deel Flevoland in de afgelopen periode. Te zien is dat het aantal reizigers enorm is teruggelopen en weer langzaam opkrabbelt.

	2020	2019	Afname
April	21.000	170.000	88%
Mei	29.000	169.000	83%
Juni	59.000	157.000	62%
Juli *)	72.000	118.000	39%
Augustus	84.000	103.000	18%

Tabel 1: Instappers concessie IJsselmond - deel Flevoland 2019-2020 (bron: MIPOV Connexxion)

*) De schoolvakantie in 2019 begon een week eerder dan in 2020.

De vervoerder signaleert na de zomervakantie dat de scholieren weer terugkomen in het OV en dat het herstel zich doorzet. Nieuwe uitbraken van het virus kunnen natuurlijk deze trend verstoren.

Om een inschatting te maken van de financiële tegenvaller 2020 voor de provincie Flevoland wordt aangenomen dat het Rijk de achterblijvende reizigersopbrengsten aanvult tot het niveau dat 93% van de oorspronkelijk begrote kosten worden gedekt. Ook is het uitgangspunt dat provincie Flevoland het volledige restant van het risico van de terugvallende reizigersopbrengsten voor haar rekening neemt.

Voor de concessie IJsselmond-Flevoland betekent dit dat Flevoland als opbrengstverantwoordelijke provincie een risico loopt van 7% over de bruto vergoeding die de provincie aan OV Regio IJsselmond vergoedt voor de uitvoering van het OV over de periode 15 maart - 31 december 2020.

Bruto vergoeding 2020 over de periode 15 maart - 31 december: € 13.425.000 / 12 * 9,5 = € 10.628.000,-

De "Corona-schade" in 2020 is dan: 7% * € 10.628.000 = € 744.000,- .

De uitwerking van de beschikbaarheidsvergoeding zal eind september bekend zijn. Op dat moment starten de gesprekken met Connexxion over de definitieve hoogte van de vergoeding voor de concessie in 2020.

Effect Corona - OV 2021 (en verder)

Zeker is dat de reizigersaantallen en dus ook de reizigersopbrengsten in 2021 niet op het oude niveau zullen liggen. Gelukkig zien we een stijgende lijn in de reizigersaantallen en meer spreiding van de reizigers over de dag heen. Meer online-onderwijs, thuiswerken en digitaal vergaderen zullen mogelijk trends zijn die blijven. Dit zal dus ook van invloed zijn op het OV-gebruik.

De landelijke en regionale gesprekken over 2021 zijn gestart. Vanuit de provincies en vervoerders is de insteek dat deze vergoeding perspectief zou moeten bieden op een sluitende begroting en liefst weer enige financiële marge (voortzetting van de regeling 2020 zou betekenen dat er ook in 2021 en verder nog een tekort van 5 of 7% resteert).

Op Prinsjesdag heeft de regering aangekondigd om ook in 2021 een deel van de verliezen in het openbaar vervoer te compenseren. De randvoorwaarden van deze regeling voor de decentrale overheden en vervoerbedrijven moeten de komende weken worden uitgewerkt. Mogelijk dat in het OV-aanbod in IJsselmond gesneden moet worden om de financiële gezondheid van deze concessie te verbeteren. Ook is het mogelijk om

de tarieven voor de reizigers te laten stijgen. Gegeven dat het OV op dit moment een minder goed imago heeft, is het de vraag of dat laatste verstandig is. Deze aanpassingen moeten worden besproken met de vervoerder, eventueel de betreffende gemeenten en de reizigersorganisaties (ROCOV).

Om een inschatting te maken van de financiële tegenvaller over de concessiejaren 2020 tot en met 2022 voor de provincie Flevoland nemen we aan dat het rijk de achterblijvende reizigersopbrengsten aanvult tot het niveau dat 93% van de oorspronkelijk begrote kosten wordt gedekt. Ook nemen we als uitgangspunt dat provincie Flevoland het volledige restant van het risico van de terugvallende reizigersopbrengsten voor haar rekening neemt. Dit leidt voor de jaren 2020 tot en met 2022 tot een financieel risico van € 2,25 miljoen.

De OV-branche verwacht dat er zeker 2 à 3 jaar nodig zal zijn om weer op het niveau van 2019 uit te komen en verder te groeien.

Algemeen is wel het beeld dat het op de langere termijn weer goed zal gaan met OV en dat het OV een belangrijke bijdrage kan blijven leveren aan de bereikbaarheid van steden en regio's en de verduurzaming van mobiliteit.

Afwegingskader Maatregel Openbaar Vervoer/Mobiliteit

- Directe link met corona: vanaf maart is het aantal reizigers in het OV sterk afgenomen
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: duurzame steden en gemeenschappen, klimaat
- Samen met partners: onder andere de OV-bedrijven spelen een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Cultuur

De coronacrisis heeft de cultuursector buitengewoon zwaar getroffen. Culturele instellingen melden deze zomer een omzetverlies van 62 %, het hoogste percentage van alle bedrijfstakken. Het is nog onbekend wanneer het culturele bedrijf weer volop kan draaien, als er al sprake kan zijn van terugkeer naar de pre-coronatijd.

Voorlopig heeft de sector nog te maken met de gevolgen van de 1,5 meter maatregel van het Rijk en met mogelijke regionale lock downs waar het aantal besmettingen te snel oploopt. Door de 1,5 meter regel zijn er veel minder bezoekers toegestaan. De capaciteit voor theaters en schouwburgen is nog maar 35-50 %, die voor poppodia 15-20 %. Ook dan raakt veel niet uitverkocht: het publiek aarzelt te komen uit vrees voor besmetting of omdat de loop er is uitgeraakt na de volledige sluiting van bijna 12 weken. Hierdoor is sprake van groot inkomstenverlies in een sector die door eerdere forse bezuinigingen al kwetsbaar was.

Genomen noodmaatregelen

Uit het Corona Noodfonds is 965.000 euro beschikbaar gesteld voor de culturele infrastructuur van Flevoland in de vorm van:

- Cofinancieringsregeling voor *(film)theaters en musea* in Flevoland onder de voorwaarde dat de gemeente eenzelfde bedrag bijdraagt om corona-schade te beperken. (500.000 euro)
- Regeling voor *culturele instellingen die in deze beleidsperiode al provinciale subsidie ontvangen*. (150.000 euro).
- Regeling voor *amateurkunstverenigingen* voor aanpassingen in verband met de 1,5 meter afstand maatregel. (50.000 euro)
- Daarnaast stellen GS in het kader van de matchingsregeling van OCW 215.000 euro beschikbaar aan Erfgoedpark Batavialand.

Coronamaatregelen 2021

- Inzetten van het bedrag dat Flevoland krijgt in het kader van de bij het Rijk ingediende coronaschade bij instellingen over de periode tot 1 juni 2020, ruim € 400.000.
- Inzetten / doorschuiven van evt. niet-bestede middelen voor bovengenoemde covid-19 regelingen Cultuur. Het Fonds voor artistieke en culturele ontwikkeling (Coalitieakkoord en Cultuurnota '21-'24) wordt mede ingericht voor de transitie naar een duurzame provinciale culturele infrastructuur c.q. post-corona periode. Dit betekent dat het fonds zich gaat richten op zowel bestaande als nieuwe makers. (Het gaat hierbij dus niet om het beperken van coronaschade.)

Verder

- Op Prinsjesdag is bekendgemaakt dat 6 provincies met relatief weinig cultuur, waaronder Flevoland, voor de beleidsperiode 2021-2024 gezamenlijk jaarlijks een extra bijdrage van 2 miljoen euro krijgen. In Flevoland kan daarmee bijv. het samenwerkingsverband FlevoLAB verder ontwikkeld worden. Dat kreeg een positief advies van de Raad voor Cultuur voor de Basis Infrastructuur (BIS) 2021-2024 van het Rijk, maar werd nog te pril bevonden voor honorering.

Voor de onder '3. Corona en kansen' genoemde Fieldlabs, stelt OCW eenmalig 5 miljoen beschikbaar. Vanuit Flevoland zetten we ons in om daarvan gebruik te kunnen maken.

Afwegingskader Maatregel Cultuur

- Directe link met corona: de cultuursector is door de coronacrisis zwaar getroffen en heeft te maken met de 1,5 meter regel.
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: duurzame steden en gemeenschappen, verrijk met eigenheid, durf te vernieuwen
- Samen met partners: onder andere gemeenten, rijk, culturele instellingen
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Verduurzaming

Subsidieregeling voor het aanleggen van groene daken

Door de realisatie van groene daken aan te jagen wordt bijgedragen aan de werkgelegenheid in Flevoland en vergroening van de polder. Door het aanleggen van groene daken worden er vanuit het duurzaamheidsperspectief diverse belangen gediend:

- Isoleert goed en bespaart daarmee energie en beperkt geluidsoverlast
- Beperkt de overlast van overtollig regenwater
- Zuivert water en lucht, draagt bij aan verbetering van luchtkwaliteit en daarmee de volksgezondheid
- Vergroot de biodiversiteit
- Brengt natuur in stedelijk gebied

Voor deze regeling is €500.000 nodig voor een subsidieregeling.

Afwegingskader Maatregel Verduurzaming

- Directe link met corona: ten gevolge van de coronacrisis is de werkgelegenheid afgenomen. Deze regeling stimuleert werkgelegenheid
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: duurzame steden en gemeenschappen, klimaat, biodiversiteit
- Samen met partners: onder andere gemeenten en inwoners doen mee met deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Sport

De visie en beleid van provincie Flevoland op sport & bewegen zijn vastgesteld in de sportnota "samenspel rendeert in Flevoland. Sport is immers een niet op zich zelf staand thema, maar verweven in alle lagen en sectoren van overheid en samenleving zoals Gezondheid, Economie, Onderwijs en infrastructuur.

In meerdere opzichten dragen sport & bewegen bij aan de preventie en curatie van covid19. De diversiteit van organisaties van sport & bewegen als ook het aanbod is echter hard geraakt als gevolg van Covid19. Voor de sport- en beweegsector:⁹

- Georganiseerde sportbeoefening heeft grotendeels stil gestaan (vereniging als commercieel), evenals talentontwikkeling en topsport. Sportbeleving (bezoeken) heeft ook stil gestaan.
- De gezondheidsgevolgen van deze tijdelijke stopzetting wordt nog onderzocht. Maar uit eerste wetenschappelijke bevindingen blijkt dat overgewicht, eenzaamheid aanmerkelijk zijn toegenomen. Andere te verwachten negatieve effecten zijn o.a. economische effecten, psychisch sociale klachten -niet doorgaan van evenementen en missen zingeving / verenigingsleven etc).
- Financiële gevolgen voor sportaanbieders zijn divers. Grootste klappen vallen in eerste instantie bij de sportscholen / commerciële aanbieders. Sportverenigingen is verschillend per sporttak en situatie rondom de eigendom en gebruik van accommodatie en kantine. Wel kan worden vastgesteld dat veel leden van sportverenigingen hun lidmaatschap niet beëindigd hebben. De gevolgen voor lokale overheden zijn ook verschillend, afhankelijk van eigendom en verhuur van accommodatie. Algehele verwachting is dat er sprake zal zijn van een na-ijl effect op de kosten van accommodaties van sportverenigingen (corona proof maken, structureel lage kantine omzet en achterstallig onderhoud)

Nieuwe ontwikkelingen

Er zijn echter ook nieuwe trends waarneembaar als gevolg van deze crisis. Het meest in het oog springende is het substantieel toegenomen gebruik van de openbare ruimte. Fietsen, wandelen, hardlopen, mountainbiken, skaten, oever- en waterrecreatie, urban-sports en het anders- en ongeorganiseerd sporten zijn explosief toegenomen. De druk, het divers- en andere gebruik van deze openbare ruimte geeft nieuwe kansen, vragen en opgaven in bijvoorbeeld de het stimuleren van sport & bewegen, verdelen van de massa / gebruikers, beheer, onderhoud en aansprakelijkheid.

Mogelijke maatregelen:

Uitgaande van de positie van de provincie vanuit het sportbeleid alsook de behoefte en vraagstukken uit de brede sector van sport & bewegen is advies om eenmalig extra te investeren op de volgende onderdelen:

- Versterken en coronaproof maken van Sport- en bewegen (Beweegpiramide) in Flevoland: raming 300.000,- .
 - a. Stimuleringsfonds coronaproof Sportaanbieders
 - b. Verenigingsondersteuning
 - c. In stand houden Talentontwikkeling & Regionale trainingscentra jonge, talentvolle sporters

Afwegingskader Maatregel Sport

- Directe link met corona: de sportsector is door de coronacrisis zwaar getroffen
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: ongelijkheid verminderen, goede gezondheid en welzijn
- Samen met partners: gemeenten en sportinstellingen spelen een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

⁹ O.a. onderzoek SSF/onderzoeksbureau AMA, eerste verkenning Mulier Instituut en geluiden vanuit belangenbehartiger NOC*NSF

Recreatie & Toerisme

Inleiding

De vrijetijdseconomie wordt bijzonder hard geraakt door de gevolgen van de coronacrisis. Dit kwam ook al tot uiting in de schattingen van de Economische Impactanalyse Flevoland. Zo behoren de recreatiesector en de logiesector tot de sectoren die relatief het hardst werden geraakt gedurende de intelligente lockdown, waarbij het maandelijkse negatieve effect voor Flevoland in de Economische Impactanalyse Flevoland geschat werd op 7,6% van hun totale jaarlijkse toegevoegde waarde. Ook de horeca en musea behoren tot de sectoren die relatief het hardst worden geraakt.

Kenmerkend voor de vrijetijdssector is dat er veel contactrijke activiteiten plaatsvinden zowel bij horeca, verblijf als vermaak, de sector uit veel mkb'ers bestaat en bovendien sterk afhankelijk is van het toeristische seizoen (april t/m oktober). Er is sprake van een groot omzetverlies binnen de vrijetijdssector. Door algehele sluiting in de eerste maanden van het toeristische seizoen, de mindere capaciteit die toegelaten kon worden het resterende deel van het seizoen en de hoge investeringskosten die gemaakt zijn om bezoekersstromen te managen (1,5 meter economie), is een inhaaleffect vrijwel onmogelijk. Dit ondanks de relatief goeie en drukke zomermaanden.

Uit een eerste peiling die aan het begin van de zomer gedaan is onder de Flevolandse ondernemers uit de vrijetijdssector* is gebleken dat het verlies aan capaciteit wordt gezien als het grootste knelpunt, gevolgd door extra kosten om te voldoen aan de richtlijnen. 28% van de respondenten denkt over heel 2020 break-even te kunnen draaien t.o.v. van 55% die 2020 afsluit met een verlies. 17% van de respondenten denkt in 2020 winst te kunnen draaien. 11% van de respondenten verwacht dat de coronacrisis potentieel leidt tot het einde van de activiteiten. Dat aantal neemt toe naar mate de regels rondom de 1.5-meter samenleving aan blijven. Toch schat het overgrote deel in dat het bedrijf/organisatie het hoofd boven water weet te houden. Bijna de helft (47%) is daar zeker van als de restricties tot 2020 duren en is 23% er zeker van als ze tot de zomer van 2021 duren. Door de respondenten is aangegeven dat een totaal bedrag van € 8 miljoen aan investeringen nu niet zal plaatsvinden als gevolg van de coronacrisis en dat er informatiebehoefte bestaat naar financiële regelingen, investeringsmogelijkheden en het vermarkten van de producten. Deze peiling zal nogmaals uitgevoerd worden aan het einde van het toeristische seizoen in oktober 2020.

(*respons 100, is niet representatief voor vrijetijdssector Flevoland)

Landelijke en provinciale genomen initiatieven

Vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, waar de vrijetijdseconomie een onderdeel van uitmaakt, ligt de focus op de noodzakelijke steunmaatregelen. Gelijktijdig is het NBTC samen met provinciale en lokale partners een landelijk hersteloffensief voor de korte- en lange termijn gestart met als doel om de Nederlandse bezoekerseconomie op een verantwoorde manier weer op vlieghoogte te brengen. Nationale en internationale gasten worden geïnformeerd over de bijzondere reisplekken en bestemmingen in Nederland die op verantwoorde en veilige wijze te bezoeken zijn. (#hiermoetjezijn). Onder regie van EZK is tevens een landelijke Taskforce Gastvrijheidssector opgezet met als doel de samenwerking tussen verschillende partijen te versterken en te optimaliseren. De Taskforce gaat gezamenlijk doelen, voor korte en (middel)lange termijn, benoemen en concrete acties in samenwerking (laten) uitvoeren. Onderdeel hiervan is o.a. de verdere uitvoering van de visie Perspectief Bestemming Nederland 2030.

Provinciaal zijn er een aantal initiatieven genomen om de sector te ondersteunen en inzage te krijgen in de (economische) gesteldheid van de Flevolandse vrijetijdssector:

- Visit Flevoland BV heeft samen met provincie Flevoland nauw contact gehouden met de Flevolandse vrijetijdssector. Er is een platform ingericht met informatie o.a. over steunmaatregelen, richtlijnen en protocollen. Ondernemers hebben op de eigenlijke start van hun toeristisch seizoen een kleine attentie ontvangen en er zijn diverse filmpjes verspreid ter inspiratie hoe andere ondernemers om zijn gegaan met de noodgedwongen maatregelen.
- Flevolandse mkb-ondernemingen in de gastvrijheidssector kunnen bij Provincie Flevoland subsidie aanvragen voor het herinrichten van hun onderneming aan de anderhalve-meter-economie. Zodat zij op een verantwoorde wijze de bedrijfsactiviteiten kunnen uitvoeren. Voor deze Nadere regels is € 400.000 vanuit het Provinciale Coronanoodfonds beschikbaar gesteld.
- Visit Flevoland BV heeft zich ingezet voor de (extra) zichtbaarheid van de sector middels campagnevoering in de zomerperiode. De focus lag hierbij op de thuisblijvers, de inwoner en de nationale bezoeker. Gedurende het najaar wordt Flevoland, indien mogelijk en afhankelijk van de reisadviezen, ook onder de aandacht gebracht bij de dichtbij markten (Duitsland en België). Voor extra zichtbaarheidscampagnes in het najaar is €100.000 vanuit het Provinciale Coronanoodfonds gevraagd
- Uitvoering van economische impactpeiling onder Flevolandse vrijetijdssector

Relatie vrijetijdssector met overige beleidsterreinen

Versnelde inzet op de versterking van voorzieningenniveau en structuur zou een extra impuls zijn voor de vrijetijdssector. Bij het zijn van aantrekkelijke en volwaardige vrijetijdsbestemming zijn bereikbaarheid (OV, fiets- en wandelpadennetwerken, duurzame vormen van vervoer), recreatieve ontwikkeling van natuur-, water en buitengebied en het beleefbaar maken van Flevolands erfgoed een belangrijke factor.

Voorstel

Meer focus en inzet op vrijetijdssector vanuit ons Economisch programma en de verschillende instrumenten die daaruit beschikbaar zijn (via Horizon, mkb-advies, scholing, Human Capital). Dit om herstel van het verdienvermogen van de sector mogelijk te maken, uitgestelde investeringen (versneld) weer doorgang kunnen vinden en ingezet wordt op een professionelere en kwalitatief hoogwaardigere sector. Dit wordt verder uitgewerkt richting de perspectiefnota 2022-2025.

Afwegingskader Maatregel Recreatie en Toerisme

- Directe link met corona: de recreatie- en toerismesector is door de coronacrisis zwaar getroffen
- Draagt bij aan brede welvaart: waaronder duurzame steden en gemeenschappen, verrijk met eigenheid, durf te vernieuwen, waardig werk en economische groei klimaat
- Samen met partners: onder andere recreatie- en toerismebedrijven en Horizon spelen een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Krachtige Samenleving

Voor het programma Krachtige Samenleving ligt er een belangrijke kans om in te zetten op een groot maatschappelijk vraagstuk en actueel thema, namelijk eenzaamheid (gekoppeld aan preventie en positieve gezondheid). Een ander thema, de arbeidsmarkt en de problematiek daaromheen, behoeft ook aandacht. Echter, door het inzetten van het coronanoodfonds voor een Flevolands scholingsfonds van het programma Economie, is dit al ondervangen. Doel van dit fonds is om werkzoekenden in Flevoland weerbaarder, breder inzetbaar en kansrijker te maken voor de arbeidsmarkt. De sector Zorg is binnen het scholingsfonds één van de drie sectoren waar de nadruk op ligt. Hierover vindt afstemming plaats tussen onder andere het team Economie, Krachtige Samenleving, Zowelwerk/CMO, RWF en het UWV.

Aanpak Eenzaamheid/intensivering programma WEL in Flevoland (preventie en positieve gezondheid)

Veel onderdelen die onder preventie en positieve gezondheid vallen zijn door de coronacrisis in een vernieuwd daglicht gekomen. Waar er vanuit de landelijke overheid al aandacht was voor kijken naar gezondheid en gedrag in plaats van ziekte en zorg, heeft de coronacrisis voor een nieuw perspectief gezorgd in de samenleving. Eén van de onderwerpen die in zowel de landelijke, regionale als lokale Coronamonitor en rapportages naar voren komt is het thema eenzaamheid. De intelligente lockdown had als consequentie dat veel (kwetsbare) inwoners zijn vereenzaamd. In verzorgingshuizen was bezoek niet meer welkom, uit voorzorg gingen (klein)kinderen niet meer bij hun grootouders op bezoek en voor inwoners die geen risico wilde lopen, was naar buiten gaan geen optie. Het gevolg hiervan was afscheiding van de samenleving en een toename van eenzaamheid. Voor individuele inwoners kan de afname van (mentale) gezondheid grote gevolgen hebben, zoals een afname van (economische) weerbaarheid en welbevinden. Dit kan vervolgens doorslaggevend zijn voor het krijgen/behouden van een baan en de economische zelfstandigheid aantasten. Als dit zich op grote schaal gaat voordoen heeft dit een negatief effect op de samenleving als geheel.

Bij gemeenten was er al en is er nog steeds aandacht voor het thema eenzaamheid, het is niet nieuw. Zo heeft de gemeente Lelystad dankzij landelijke financiering een lokale aanpak tegen eenzaamheid op kunnen zetten. Echter laat de coronacrisis zien dat eenzaamheid een hardnekkig probleem is dat sinds de coronacrisis alleen nog maar groter is geworden. Om dit probleem aan te kunnen pakken is er behoefte aan nieuwe regionale aanpakken en pilots. Een goede plek waar dit ontwikkeld en uitgezet kan worden is binnen het programma WEL in Flevoland. Hiervoor kan de aanpak in de gemeente Lelystad als voorbeeld dienen, maar wordt er ook gekeken naar wat er landelijk rondom dit thema ontwikkeld wordt. Vervolgens dient dit als input om één of meerdere pilot(s) op te zetten die in de regio uitgerold kunnen worden.

Wat nodig is, is een eenmalige extra investering op het thema eenzaamheid. Hiervoor is geen ruimte begroot binnen het programma Krachtige Samenleving. Geschatte kosten: € 200.000.

Afwegingskader Maatregel Krachtige Samenleving

- Directe link met corona: de coronacrisis heeft geleid tot negatieve effecten in de samenleving (werkloosheid, eenzaamheid, angst). Ook heeft de coronacrisis geleid tot meer behoefte aan zorgpersoneel.
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: goede gezondheid en welzijn
- Samen met partners: gemeenten, rijk, Zowelwerk/CMO, RWF en het UWV spelen een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Voedsel in de korte keten

Aanleiding

Het begin van de Coronacrisis ging gepaard met allerlei kortdurende en meer persistente problemen in het voedselsysteem in Nederland. Winkelvakken bleven leeg, doordat de aanvoer van voedsel uit verre landen stagneerde. Boeren in Nederland zaten ineens met volle voorraadschuren. Seizoensarbeiders bleven weg. Dit resulteerde in een grote belangstelling voor lokaal voedsel, die weer aanleiding gaf tot tal van initiatieven.

In Flevoland viel die aandacht voor lokaal in een vruchtbare bodem. Flevoland is van oudsher gebouwd en gericht op bulkproductie voor de export. De relatie tussen stad en platteland is dun. Afgelopen jaren hebben de provincie, gemeenten, Aeres Hogeschool en tal van ondernemers geïnvesteerd in die relatie, onder andere leidend tot de Vereniging Flevofood, het netwerk Voedsel Verbindt en de Flevocampus. De Agro Expert Raad heeft onlangs geadviseerd om verder te investeren in de relatie tussen stedeling en voedselproducent.

Het is niet verrassend dus dat in Flevoland verschillende initiatieven zijn genomen. Enkele voorbeelden zijn:

- De oogstcamping (www.deseizoensarbeider.nl) nodigt “stadse” jongeren uit om aan de slag te gaan in de Flevolandse landbouw. Zinvol werk met bewustwording als bijproduct.
- Flevolandse verse soja: De Flevolandse sojaboeren zien mede dankzij Corona kansen om een merk in de wereld te zetten.
- Hajé Restaurants zouden graag Flevolandse friet op de kaart zetten. Enkele flevolandse boeren willen daaraan meewerken, maar lopen tegen logistieke en andere knelpunten aan.
- Bestaande korte ketens in Flevoland kunnen de vraag nauwelijks aan en zoeken manieren om te verbreden of op te schalen.

Voorstel

Benut het momentum om korte ketens in Flevoland en omstreken te versterken.

Samenhang met beleid

Landbouw: Meerdere Smaken zet in op een diverse, innovatieve, wendbare en weerbare agrofoodsector. Korte ketens kunnen bijdragen aan nieuwe verdienmodellen en aan verduurzaming van de agrofoodsector: minder voedselkilometers, slimmere logistiek, kleinere kringlopen, meer vraaggerichte productie, minder stikstofemissie. Nieuwe, meer duurzame, gewassen zoals verse soja kunnen hiermee wellicht het verdienmodel vinden dat in de traditionele, exportgerichte economie niet haalbaar leek. De Floriade in 2022 is een belangrijk podium en een belangrijke motor voor deze ontwikkeling.

Het versterken van de relatie consument - producent en het verdienvermogen in de voedselketen is een essentieel onderdeel van de transitie naar kringlooptlandbouw. Investerings in bodem, biodiversiteit en landschap worden pas structureel als ze worden gewaardeerd en betaald door de consument. De consumentenvraag naar duurzame en gezonde producten neemt toe naarmate er meer betrokkenheid wordt ervaren. Bekend maakt bemind. Bij een toenemende druk op landbouwgrond voor woningbouw en bedrijvigheid, en de hoge grondprijs die daar een gevolg van is, is de logische reactie om intensiever te boeren en schaal te vergroten. Terwijl het verstedelijkende gebied juist vraagt om landschappelijke kwaliteit en recreatieve mogelijkheden. Investeren in korte ketens is dus investeren in Flevoland.

Samenhang met maatregelen

Rijks- en EU-maatregelen voor Corona richten zich met name op het lenigen van de ergste noden en daarmee behoud van de sector. Met name in de frietaardappelteelt en de sierteelt (bollen) in Flevoland is hiervan gebruik gemaakt. Generiek landbouwbeleid richt zich met name op inkomensteun en subsidies voor verduurzaming. Europees landbouwbeleid is minder goed inzetbaar voor versterking van de voedselketen. De coronamaatregel korte keten wil daaraan complementair zijn en met name de kansen verzilveren en tegelijkertijd het behalen van de ambities van Landbouw: Meerdere Smaken versnellen. Parallel hieraan is het van belang om komende jaren het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) te blijven uitvoeren. Dat programma biedt meer mogelijkheden om de basis te versterken, door bijvoorbeeld bij te dragen aan investeringen in apparatuur, stallen enzovoort.

Afwegingskader Maatregel Voedsel in de korte keten

- Directe link met corona: aan het begin van de Coronacrisis waren er problemen in het voedselsysteem, de import van voedsel uit verre landen stagneerde. Seizoensarbeiders bleven ook weg. Export naar buitenland stagneerde eveneens, met volle voorraadschuren als gevolg. Dit resulteerde in een grote belangstelling voor lokaal voedsel.

- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: goede gezondheid en welzijn, verantwoorde consumptie en productie
- Samen met partners: de agrarische sector speelt een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Infrastructuur

In lijn met de oproep van Bouwend Nederland is de provinciale inzet om lopende werkzaamheden zoveel als mogelijk doorgang te laten vinden. Dit geldt ook voor onze aanbestedingen om zo een toekomstige dip in werkzaamheden te voorkomen. Tot op heden is dit goed gelukt. Een versnelling, het naar voren trekken van investeringen is aanzienlijk ingewikkelder.

Om de infrastructurele projecten voor te bereiden en te realiseren wordt een goed uitgedacht projectenproces doorlopen waarin volgordeeljk diverse werkzaamheden zijn opgenomen. De grote, meer complexe projecten met nieuwbouwinvesteringen bieden eigenlijk geen mogelijkheden tot versnelling. De zorgvuldigheid van de voorbereiding, overleg met stakeholders, vergunningen, wettelijke termijnen e.d. dwingen om vast te houden aan de benodigde voorbereidingstijd van minimaal x-5. De planning van de reguliere onderhoudsprojecten is gekoppeld aan kwaliteitsniveaus en CROW normen. Vanuit het oogpunt van kosteneffectiviteit is het niet logisch om hier een versnelling in aan te brengen.

Mogelijkheden tot versnelling zijn:

- a. De vervanging van de oeverbeschoeiingen.
Momenteel wordt een inhaalslag doorgevoerd in de vervanging van de oeverbeschoeiingen. Dit betreft een programma van ca. 9 trajecten voor de periode 2021 tot en met 2024 met een totale investering van ca. 30 miljoen euro. Omdat hier weinig 'dwangpunten' liggen in de voorbereiding kunnen ook geplande investeringen in latere jaren mogelijk naar voor worden getrokken. De geplande investeringen in 2022 (ca. 4 miljoen), 2023 (ca. 3 miljoen) en 2014 (ca. 8 miljoen) kunnen mogelijk -in overleg met de aannemer- worden versneld.
- b. Het vervolmaken van het fietspadennetwerk.
Zodra de provinciale visie op dit fietspadennetwerk met bijhorend investeringsprogramma eind 2020 klaar is kan worden gezien of hier trajecten inzitten die snel kunnen worden gerealiseerd. Trajecten waar geen grond hoeft te worden aangekocht, waar geen problematiek is ten aanzien van kabels en leidingen, bomen, belangen stakeholders e.d. kunnen waarschijnlijk sneller dan de gangbare doorlooptijd van X-2 worden gerealiseerd. Op deze 'simpele' trajecten wordt gedacht aan ca. 1 jaar voorbereidingstijd voor realisatie.

Afwegingskader Maatregel Infrastructuur

- Directe link met corona: voorkómen van vertraging en het door laten gaan van werkzaamheden
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: innovatie en infrastructuur, waardig werk en economische groei
- Samen met partners: onder andere bouw-/infrabedrijven spelen een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord

Duurzame Energie

DE-on constateert dat bedrijven meer behoefte hebben aan financiering dan voor de coronacrisis. Het gaat niet om reserveringsrisico's van, zoals bij SDE. Bedrijven stoppen nu hun geld in 'overleven' en hebben geen/minder ruimte voor investeren in de toekomst. Daar kan DE-on juist bij helpen.

Vanwege de coronacrisis zijn veel meer mensen thuis aan het klussen en hebben hier vragen over. NMFF heeft hiervoor het energiebespaaradvies ontwikkeld dat zich richt op kleinere energiebesparende maatregelen die mensen zelf thuis kunnen uitvoeren.

De energietransitie levert nieuwe banen op, maar dit is een lange termijn proces. Ook op de korte termijn ligt er veel werk voor bv. Installateurs van zonnepanelen.

Met de HCA wordt gekeken hoe de (om)scholing richting de energietransitie vorm gegeven kan worden. Wanneer ondernemers gebruik maken van de provinciale steunmaatregelen, zal een afspraak worden gemaakt voor een gratis groen advies. Samen met de ondernemer wordt gekeken naar de mogelijkheden en kansen voor verduurzaming. DE-on kan waar nodig helpen bij de financiering.

Afwegingskader Duurzame Energie

- Directe link met corona: De verwachting is dat bedrijven gedurende langere tijd moeite zullen hebben om financiering aan te boren in deze crisistijd. Daarnaast zijn veel mensen gaan klussen in huis.
- Draagt bij aan brede welvaart, waaronder: betaalbare en duurzame energie, waardig werk en economische groei, klimaat
- Samen met partners: gemeenten en de energiesector spelen een belangrijke rol bij deze maatregel
- De provinciale rol is van groot regionaal belang, en daarnaast zijn de maatregelen complementair aan noodmaatregelen van het Rijk en passen ze binnen het Coalitieakkoord